

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 136/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť I. K. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 74/2011 z 12. decembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. K. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. februára 2012 doručená sťažnosť I. K. K. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o

ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 74/2011 z 12. decembra 2011.

2. Z obsahu sťažnosti a súdneho spisu Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 C 135/2002 vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou okresnému súdu 11. februára 2002 domáhal vyslovenia neplatnosti platobného výmeru zo 4. januára 2002 proti žalovanému O. B. V priebehu súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 1 C 135/2002 sťažovateľ žiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Jeho žiadosti okresný súd [v spojení s rozhodnutiami Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“)] nevyhovel. Keďže sťažovateľ aj napriek viacerým výzvam nezaplatil súdny poplatok za podaný návrh (žalobu), okresný súd uznesením č. k. 1 C 135/2002-52 z 10. januára 2006 konanie vo veci zastavil. Toto rozhodnutie potvrdil krajský súd uznesením sp. zn. 1 Co 319/06 z 30. apríla 2007. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal 2. júla 2007 sťažovateľ dovolanie. V súvislosti s výzvou okresného súdu o predloženie plnej moci pre advokáta na jeho zastupovanie v dovolacom konaní požiadal sťažovateľ okresný súd o ustanovenie mu právneho zástupcu. Okresný súd uznesením z 2. augusta 2010 jeho žiadosti nevyhovel a neustanovil mu „zástupcu na ochranu jeho záujmov“. Krajský súd uznesením sp. zn. 4 Co 127/2010 z 11. februára 2011 prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Okresný súd 17. júna 2011 predložil najvyššiemu súdu dovolanie sťažovateľa z 2. júla 2007 proti rozhodnutiu krajského súdu z 30. apríla 2007. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 74/2011 z 12. decembra 2011 dovolacie konanie zastavil.

3. Ústavný súd konštatuje, že za „*Porušovateľa základného a ľudského práva*“ sťažovateľ v bode 3 úvodnej časti svojej sťažnosti jednoznačne označil „*Najvyšší súd SR...*“ (túto skutočnosť potvrdzuje aj celkové zhodnotenie obsahu sťažnosti).

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„*1. Vyslovuje, že základné a ľudské práva I. K. K. podľa ods. 1/, čl. 46 ÚSTAVY SR a ods. 1/, čl. 6 DOHOVORU postupom Najvyššieho súdu SR v súdnom konaní o dovolaní*

sťažovateľa pod sp. zn. 1 Cdo 74/2011, jeho uznesením z 12. XII. 11 a v právnej veci vedenej na Okresnom súde v Bardejove pod č. k. 1 C 135/02 porušené boli.

2. Priznáva I. K. K. spravodlivé finančné zadostučinenie vo výške 33 tis. EUR...

3. Ukladá Najvyššiemu súdu SR uhradiť aj vzniklé trovy tohto súdneho konania...“.

Sťažovateľ požiadal tiež o ustanovenie právneho zástupcu „na štátne útraty“ v konaní pred ústavným súdom.

5. Keďže sťažovateľ k sťažnosti pripojil len rozhodnutia S. B. o zvýšení jeho a manželkinho starobného dôchodku od 1. januára 2011, ústavný súd si v rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti vyžiadal súdny spis okresného súdu sp. zn. 1 C 135/2002, z obsahu ktorého pri posudzovaní opodstatnenosti sťažnosti vychádzal.

II.

6. Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05).

8. Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 74/2011 z 12. decembra 2011. Pokiaľ sťažovateľ namietal porušenie označených práv predmetným uznesením najvyššieho (dovolacieho) súdu, v sťažnosti vychádzal v zásade z dôvodov (nedostatku peňažných prostriedkov na zaplatenie právneho zástupcu – advokáta), ktoré uviedol aj v podanom dovolaní. Najvyšší súd dovolacie konanie zastavil, keďže sťažovateľ nespĺnil podmienku povinného právneho zastúpenia v dovolacom konaní.

9. V tejto súvislosti ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné

súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocесnými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

10. Právo na súdnu ochranu (ako aj právo na spravodlivé súdne konanie) sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacieho konania. V dovolacom konaní procesné podmienky vo všeobecnosti upravujú ustanovenia § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z ustanovenia § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené v písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti uzneseniu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 239 OSP. V posudzovanom prípade dovolací súd v rámci skúmania podmienok konania (§ 103 OSP) zistil existenciu nedostatku odstrániteľnej podmienky konania, ktorú však sťažovateľ napriek poučeniu neodstránil, a preto najvyšší súd dovolacie konanie „*podľa § 243c v spojení § 104 ods. 2 OSP*“ zastavil.

11. Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 74/2011 z 12. decembra 2012, ktorým dovolacie konanie zastavil. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu v zákone. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd uviedol:

„Okresný súd Bardejov (súd prvého stupňa) uznesením z 10. novembra 2006 č. k. 1 C 135/2002-52 konanie vo veci zastavil a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Svoje rozhodnutie o zastavení konania odôvodnil tým, že žalobca nezaplatil súdny poplatok za podaný návrh splatný podaním návrhu ani dodatočne v lehote určenej súdom; výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

Krajský súd v Prešove (odvolací súd) na odvolanie žalobcu uznesením z 30. apríla 2007 sp. zn. 1 Co 319/06 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a o trovách

odvolacieho konania rozhodol tak, že žalobca nemá právo na ich náhradu a žalovanému sa ich náhrada nepriznáva.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca a žiadal rozhodnutia nižších súdov zrušiť. Uviedol, že rozhodnutia nižších súdov sú nezákonné a to predovšetkým v tom, že mu je súdmi bránené pokračovať v konaní len preto, že nemá na zaplatenie súdnych poplatkov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) skúmal predovšetkým, či sú splnené podmienky dovolacieho konania.

Podľa § 241 ods. 1 druhej vety O. s. p. dovolateľ musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná.

Súd prvého stupňa vyzve toho, kto podal dovolanie, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné odvolanie alebo dovolanie, ktoré neobsahuje náležitosti podľa odseku 1, v určenej lehote doplnil alebo opravil. Ak sa napriek výzve súdu v lehote desiatich dní dovolanie neopraví alebo nedoplní, predloží súd prvého stupňa dovolanie na rozhodnutie dovolaciemu súdu (§ 241 ods. 4 O. s. p.).

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca nie je v dovolacom konaní zastúpený advokátom (k podanému dovolaniu nedoložil plnomocenstvo na svoje zastúpenie advokátom v dovolacom konaní podľa § 241 ods. 1 druhej vety O. s. p.), tiež nie je doložené, že by mal právnické vzdelanie.

Podľa § 103 O. s. p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 104 ods. 2 O. s. p. ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví.

Obsahom spisu je doložené, že súd prvého stupňa prípisom zo 4. júla 2007 (č. 1. 62) poučil dovolateľa o potrebe predloženia plnomocenstva pre právneho zástupcu na zastupovanie v dovolacom konaní, načo reagoval dovolateľ žiadosťou o ustanovenie advokáta na dovolacie konanie (č. 1. 63). Tejto žiadosti však súd prvého stupňa uznesením z 2. augusta 2010 č. k. 1 C 135/2002-69 nevyhovel a na odvolanie žalobcu uznesenie súdu

prvého stupňa o neustanovení zástupcu žalobcovi potvrdil Krajský súd v Prešove uznesením z 11. februára 2011 sp. zn. 4 Co 127/2010. Súd prvého stupňa následne žalobcu opätovne vyzýval a to listom zo 14. marca 2011, aby v lehote 10 dní súdu predložil plnomocenstvo a to pod následkom zastavenia dovolacieho konania. Napriek tomu, že dovolateľ túto výzvu osobne prevzal 17. marca 2011, tejto výzve nevyhovel a požadované plnomocenstvo doteraz súdu nepredložil.

Nedostatok právneho zastúpenia dovolateľa advokátom podľa § 241 ods. 1 druhej vety O. s. p. je odstrániteľným nedostatkom podmienky konania. Pokiaľ však dovolateľ napriek poučeniu o povinnom právnom zastúpení v dovolacom konaní a výzve podľa § 241 ods. 4 O. s. p. uvedený procesný nedostatok neodstránil (nepredložil plnomocenstvo pre advokáta na zastupovanie v dovolacom konaní), tak svojim procesným postupom spôsobil, že v dovolacom konaní pre tento nedostatok nie je možné pokračovať a dovolacie konanie treba zastaviť podľa § 243c v spojení s § 104 ods. 2 O. s. p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na uvedený nedostatok podmienky dovolacieho konania, ktorý pre nečinnosť dovolateľa zostal neodstránený, konanie o dovolaní žalobcu zastavil. So zreteľom na zastavenie dovolacieho konania nezaoberal sa otázkou procesnej prípustnosti dovolania (ani vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu).

O trovách dovolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p.“

12. Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného konštatuje, že v dovolacom konaní nedošlo k odňatiu možnosti preskúmania napadnutého výroku odvolacieho súdu, pretože najvyšší súd postupoval v súlade s procesnoprávnymi predpismi a zastavil konanie o dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu z dôvodu neodstránenia nedostatku podmienky konania. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 74/2011 z 12. decembra 2011 obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov a nejde

o arbitrárne rozhodnutie nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

13. Z uvedených skutočností vyplýva, že medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu a možnosťou porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je taký vzťah, ktorý by odôvodňoval prijatie sťažnosti na ďalšie konanie po jej predbežnom prerokovaní. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

14. Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už jeho ďalšími návrhmi nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2012